

Bruxelles, 26 februarie 2025
(OR. en)

6350/25

SOC 80
EMPL 54
AG 18
COH 5
SAN 58

NOTĂ

Sursă:	Președinția
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți/Consiliul
Subiect:	Semestrul european 2025: Provocările transformării vârstei a treia – stimulente și soluții sistemice pentru promovarea unei activități profesionale voluntare extinse a persoanelor în vârstă – Dezbateri de orientare

În continuare, se pune la dispoziția delegațiilor o notă de orientare din partea președinției privind subiectul sus-menționat, în vederea dezbaterii de orientare care va avea loc în cadrul Consiliului (EPSCO) din 10 martie 2025.

Actualmente, persoanele în vârstă sunt adesea expuse unui risc ridicat de sărăcie, iar contribuția lor continuă la economie și societate nu este pe deplin recunoscută. Subestimarea și chiar discriminarea sau excluderea umbresc perioada înaintată a vieții multor persoane în vârstă.

Deși ratele de activitate și de ocupare a forței de muncă în rândul persoanelor cu vârste cuprinse între 55 și 64 de ani au crescut din 2009, ele rămân semnificativ mai scăzute decât cele ale lucrătorilor din grupa de vârstă adultă, în special în rândul femeilor în vârstă, ceea ce sugerează că există în continuare un potențial de activare suplimentară neexploatat. Rata șomajului de lungă durată (12 luni sau mai mult) este, de asemenea, mult mai ridicată în rândul lucrătorilor în vârstă decât în alte grupe de vârstă. Activarea persoanelor în vârstă poate contribui la atenuarea impactului negativ al îmbătrânirii populației asupra forței de muncă din UE și a creșterii preconizate a deficitului de competențe și de forță de muncă. Sunt necesare politici adaptate pentru a aborda obstacolele specifice din calea găsirii unui loc de muncă cu care se confruntă persoanele în vârstă, cum ar fi discriminarea pe motive de vârstă la angajare. Politicile de ocupare a forței de muncă tind să se concentreze în principal asupra adulților aflați la „vârsta de muncă”, ceea ce limitează accesul persoanelor aflate la vârsta de pensionare la oportunități de angajare sau de educație și formare. În plus, disponibilitatea limitată a serviciilor de îngrijire afectează responsabilitățile de îngrijire informală ale femeilor în vârstă și are un impact negativ asupra participării acestora pe piața muncii.

Tehnologia digitală este adesea considerată o modalitate de a oferi soluții pentru o forță de muncă în curs de îmbătrânire. S-ar putea însă face mai mult pentru a asigura competențele digitale necesare, precum și accesibilitatea, prețurile abordabile și disponibilitatea noilor tehnologii, ceea ce ridică o serie de probleme, inclusiv un risc evident de excludere a unor persoane.

Dincolo de serviciile specifice destinate persoanelor în vârstă, cum ar fi îngrijirea pe termen lung, pentru reducerea vulnerabilității și promovarea incluziunii persoanelor în vârstă este necesar accesul egal la serviciile de bază. Îmbătrânirea este încă privită mai mult din perspectiva costurilor decât din cea a modului în care creșterea longevității poate fi valorificată ca o oportunitate, și rămâne o prioritate secundară pe agenda majorității guvernelor.

Politicile naționale ar trebui să integreze în planificarea socială și economică problematica îmbătrânirii și mecanisme adecvate de sprijin pentru persoanele în vârstă. Politicile privind ocuparea forței de muncă, condițiile de muncă, sănătatea, transporturile, locuințele și bunăstarea ar trebui să țină seama de nevoile persoanelor în vârstă. Aceste obiective sectoriale ar trebui, de asemenea, să fie integrate în strategii sociale mai ample.

Și sistemele de pensii pot facilita prelungirea vieții profesionale, mai ales permițându-le persoanelor să combine pensia cu continuarea activității profesionale sau sporind stimulentele în favoarea unei participări mai susținute. Printre factorii care trebuie luați în considerare se numără tratamentul echitabil al lucrătorilor care intră timpuriu pe piața muncii sau care au locuri de muncă solicitante din punct de vedere fizic sau periculoase ori combinarea vieții profesionale cu responsabilitățile familiale și de îngrijire, necesitatea de a menține oportunități de redistribuire între grupurile generatoare de venituri, precum și protecția în cazul întreruperii activității profesionale.

La nivelul UE, Concluziile Consiliului privind integrarea problematicii îmbătrânirii în politicile publice, Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale și Strategia europeană privind serviciile de îngrijire subliniază că este important să se garanteze că lucrătorii în vârstă și persoanele în vârstă continuă să fie incluse activ pe piața muncii și în societate în general. Pentru a spori convergența socială și a construi o Europă socială mai puternică, Comisia a stabilit obiectivul ca până în 2030 78 % dintre europeni să fie încadrați în muncă. Multe dintre principiile Pilonului european al drepturilor sociale sunt relevante pentru o îmbătrânire activă și în condiții bune de sănătate – de la accesul la educație și învățare pe tot parcursul vieții și egalitatea de șanse, venituri și pensii până la îngrijire pe termen lung și asistență medicală sau condiții de muncă echitabile. Pentru a atinge acest obiectiv, este necesar ca UE și statele sale membre să continue să investească în locuri și condiții de muncă de calitate și favorabile incluziunii pentru toți, inclusiv pentru lucrătorii în vârstă.

Planul de acțiune al Pilonului s-a tradus într-un număr substanțial de inițiative propuse de Comisia Europeană în domeniul social, cu un domeniu de aplicare amplu, multe dintre acestea având un impact direct asupra persoanelor în vârstă. Agenda europeană pentru competențe include acțiuni menite să facă cursurile de formare mai flexibile și mai adaptate societăților în curs de îmbătrânire, într-o perspectivă care ia în considerare tot parcursul vieții. Anticiparea și gestionarea schimbărilor în contextul îmbătrânirii societăților reprezintă, de asemenea, una dintre prioritățile Cadrului strategic al UE privind sănătatea și siguranța la locul de muncă 2021-2027.

Schimbările demografice generează noi provocări și fac necesară, printre altele, prelungirea vieții profesionale. Răspunsul în materie de politici la aceste provocări trebuie să țină seama de nemulțumirea populației față de propunerile de creștere a vârstei de pensionare și, ca urmare, să caute modalități de stimulare pozitivă a activității voluntare pe piața muncii. În primul rând, trebuie să eliminăm obstacolele cu care se confruntă în prezent lucrătorii în vârstă în încercarea de a rămâne pe piața muncii și să oferim soluții adaptate pentru a asigura o înaltă calitate a vieții profesionale. Statele membre, precum și instituțiile europene trebuie să adopte o abordare care să reflecte realitățile cursului vieții și impactul activității profesionale asupra vieții unei persoane, valorificând întregul potențial al persoanelor în vârstă și experiența lor pe piața muncii și în societate. Unele dintre măsurile propuse, cum ar fi un accent puternic pe învățarea pe tot parcursul vieții, merg în direcția bună.

Având în vedere eterogenitatea pieței muncii, inclusiv diversitatea sectoarelor, a profesiilor, a tipurilor de locuri de muncă și a contractelor, ar trebui să identificăm politici și practici de capacitate a lucrătorilor în vârstă.

Deși multe dintre politicile publice care pot contribui la capacitatea persoanelor în vârstă țin în primul rând de competența statelor membre, îmbătrânirea populației are un impact considerabil asupra ofertei de forță de muncă și asupra sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice. Ca atare, aceasta este o provocare care reclamă atenție în cadrul semestrului european pentru coordonarea politicilor economice și de ocupare a forței de muncă. În acest context, este important să se adopte o abordare de ansamblu, prin acordarea unei ponderi egale politicilor care sprijină îmbătrânirea activă, prelungirea voluntară a vieții profesionale și capacitatea persoanelor în vârstă în societate.

În ultimii ani, UE a suferit schimbări profunde, adaptându-și prioritățile politice la provocările care se prefigurează. UE este hotărâtă să își asigure prosperitatea și competitivitatea durabilă, consolidând în același timp economia socială de piață și protejându-și suveranitatea, securitatea economică și influența globală.

Ca mecanism central de coordonare a politicilor economice și de ocupare a forței de muncă ale statelor membre, semestrul european oferă cadrul pentru realizarea investițiilor și reformelor necesare. Semestrul european va continua să identifice provocările socioeconomice și să ofere orientări privind măsurile de politică necesare pentru abordarea acestora, cu scopul de a îmbunătăți competitivitatea, sustenabilitatea și echitatea socială a UE. Scopul semestrului european 2025 este de a face UE mai competitivă și mai adaptată exigențelor viitorului prin sprijinirea progreselor către o economie verde, digitală, favorabilă incluziunii și rezilientă.

Până în prezent, semestrul a analizat provocările legate de îmbătrânire și a analizat, de asemenea, în anumite privințe, potențialul lucrătorilor în vârstă, recomandând intensificarea formării și crearea mai multor locuri de muncă în sectorul sănătății și al îngrijirii pe termen lung, ceea ce este necesar pentru a răspunde cererii tot mai mari de servicii de îngrijire legate de îmbătrânirea populației, și a analizat, de asemenea, importanța integrării lucrătorilor în vârstă pe piața muncii pentru a răspunde deficitului de competențe și de forță de muncă. Ar putea să pună însă un accent și mai mare pe persoanele în vârstă ca resursă de forță de muncă cu competențe, experiență și potențial sau pe îmbunătățirea stării de sănătate sau a speranței de viață sănătoasă. Ar trebui să se țină seama de ratele scăzute de ocupare a forței de muncă în rândul persoanelor în vârstă pe piața muncii și de cauzele acestora.

Având în vedere Strategia UE privind serviciile de îngrijire (2022) și Recomandarea Consiliului privind accesul la servicii de îngrijire pe termen lung de înaltă calitate și accesibile din punct de vedere financiar (2023), confirmând rolul semestrului european în punerea în aplicare a strategiei, considerăm că ar trebui să se acorde atenție politicilor de sănătate și de îngrijire pe termen lung dintr-o perspectivă centrată pe pacient. Semestrul ar trebui să continue să țină seama și de ratele sărăciei și excluziunii sociale în rândul persoanelor în vârstă, în special în rândul femeilor în vârstă, la nivelul UE. În domeniul învățării pe tot parcursul vieții și al competențelor ar trebui menționată participarea scăzută a persoanelor în vârstă la activități de educație a adulților.

Dacă obiectivul nostru este intensificarea eforturilor de promovare a unei economii reziliente și a incluziunii sociale, atunci trebuie să ne gândim la felul în care dorim ca semestrul european să analizeze politicile publice privind îmbătrânirea în general și stimulentele pozitive pentru prelungirea vieții profesionale în special, și să formulăm recomandări pentru statele membre în consecință.

În acest context, miniștrii sunt invitați să își exprime opiniile cu privire la următoarele întrebări:

- 1) *Ce stimulente politice utilizează țara dumneavoastră pentru a promova prelungirea vieții profesionale?*
 - 2) *Considerați că semestrul european acordă deja suficientă atenție provocărilor și oportunităților legate de îmbătrânirea populației sau că ar trebui să se acorde mai multă atenție unora dintre acestea și, dacă răspunsul este afirmativ, cărora?*
-